

**แนวทางการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสี่ปายะ 4
ของครูกลุ่มโรงเรียนศรีทักษิณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1**

**GUIDELINES FOR CREATING A 21ST-CENTURY CLASSROOM LEARNING
ENVIRONMENT BASED ON THE FOUR SAPPAYA PRINCIPLES AMONG TEACHERS
IN THE SRI THAKSIN SCHOOL GROUP UNDER PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1**

¹สุธาทิพย์ ทองทิพย์ Sutathip Thongthip ²สุทธิศ สวัสดิ์ Suthit Sawaddi

³อรุณรัตน์ วิไลรัตนกุล Aroonrad Wilairatdanakun

^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: muay.suta@gmail.com

Article Received: April 05, 2026. Revised: June 30, 2026. Accepted: June 30, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 2) เพื่อศึกษาวิธีพัฒนาการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสี่ปายะ 4 และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสี่ปายะ 4 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามประชากรทั้งหมดในการวิจัย จำนวน 54 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก 2) วิธีการพัฒนาการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสี่ปายะ 4 ประกอบด้วย (1) ด้านสังคมและปฏิสัมพันธ์ เน้นสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง (2) ด้านวิชาการและสื่อการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้สื่อหลากหลายเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์และให้ข้อมูลป้อนกลับเชิงบวก (3) ด้านการบูรณาการหลักสี่ปายะ 4 เน้นจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งทางกายภาพและจิตใจ ได้แก่ สถานที่ อาหาร กัลยาณมิตร และอิริยาบถ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างสมบูรณ์แบบ และ 3) แนวทางการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนศตวรรษที่ 21 ตามหลักสี่ปายะ 4 ประกอบด้วย (1) ด้านสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาและความรู้สึกปลอดภัย (บุคคลสี่ปายะ) เน้นสร้างความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร สื่อสารเชิงบวก และยอมรับความแตกต่าง (2) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (อวาสสี่ปายะ และโภชนสี่ปายะ) เน้นจัดพื้นที่เรียนรู้ให้เหมาะสมเพื่อส่งเสริมสมาธิ ควบคู่กับการดูแลโภชนาการ และ (3) ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการและสื่อการเรียนรู้ (ธรรมสี่ปายะ) เน้นถ่ายทอดความรู้คู่คุณธรรม และใช้สื่อหลากหลายเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ ทั้งนี้ เพื่อบูรณาการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การเรียนรู้ในชั้นเรียน, ศตวรรษที่ 21, หลักสี่ปายะ 4

Abstract

This research article aims to 1) study the current state of the 21st-century classroom learning environment, 2) study methods for developing the 21st-century classroom learning environment based on Sappaya IV, and 3) propose guidelines for organizing the 21st-century classroom learning environment based on Sappaya IV. This research employed a mixed-methods research design, with quantitative research using questionnaires administered to the entire research population of 54 participants. Basic statistics, including percentages, means, and standard deviations, were used to analyze the quantitative data. Qualitative data were collected through interviews with 7 key informants and analyzed using content analysis.

The research results found that 1) the current state of 21st-century classroom learning environment, both overall and in each of the 4 aspects, was at a high level. 2) Methods for developing the 21st-century classroom learning environment based on Sappaya IV consisted of: (1) Social and Interaction aspect, emphasizing the creation of an atmosphere of trust and promoting cooperation between the school and parents; (2) Academic and Learning Media aspect, emphasizing learner-centered instruction and the use of a variety of media to stimulate analytical thinking and provide positive feedback; (3) the Integration of the Four Sappaya Principles aspect emphasized creating an environment conducive to learning both physically and mentally, namely place, food, good friends, and posture, to promote holistic learning among students. 3) Guidelines for organizing the learning atmosphere in the 21st-century classroom according to the Four Sappaya Principles consisted of (1) Psychological environment and feeling of safety (Personal Sappaya), emphasizing the creation of good relationships, positive communication, and acceptance of differences; (2) Physical environment (Avāsa Sappaya and Bhojana Sappaya), emphasizing the arrangement of appropriate learning spaces to promote concentration, along with nutritional care; and (3) Academic environment and learning media (Dharma Sappaya), emphasizing the transmission of knowledge coupled with morality, and the use of a variety of media to stimulate analytical thinking, all with the aim of developing the quality of learning sustainably.

Keywords: Classroom Learning, 21st Century, Sappaya IV

บทนำ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 กำลังเผชิญหน้ากับพลวัตที่ซับซ้อนและท้าทายอย่างไม่เคยมีมาก่อน การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี สังคม และเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วได้สร้างกระแสที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อแนวคิดและปรัชญาของการจัดการศึกษา ผู้เรียนในยุคปัจจุบันไม่ได้ถูกคาดหวังเพียงแค่ความรู้ทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังต้องมี ทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งครอบคลุมถึงทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน การปรับตัว และความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (กรอบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21, 2568) เพื่อตอบสนองต่อความต้องการเหล่านี้ การจัดการเรียนรู้จึงต้องปรับเปลี่ยนจากรูปแบบเดิมที่เน้นการถ่ายทอดความรู้เชิงเดียว มาสู่การสร้าง บรรยากาศการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น และสามารถพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ในทุกมิติ

สภาพปัญหาที่พบในปัจจุบันคือ แม้จะมีความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แต่ในทางปฏิบัติ การจัดบรรยากาศชั้นเรียนในโรงเรียนหลายแห่งยังคงเผชิญข้อจำกัด อาทิ การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการมากเกินไปจนละเลยมิติอื่นๆ ที่สำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) หรือการขาดความเข้าใจในการประยุกต์ใช้หลักการที่เหมาะสมเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน แม้ว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพอาจมีความพร้อม แต่ปัจจัยด้านจิตใจ สังคม และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน การขาดการจัดการองค์ประกอบเหล่านี้อย่างเป็นระบบ ทำให้การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ยังไม่เกิดขึ้นอย่างเต็มที่ในทุกห้องเรียน

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาถือว่ามีความสำคัญและสามารถในการนำมาบริหารจัดการกับปัญหาชีวิตอย่างเป็นอย่างดียิ่ง โดยเฉพาะหลักธรรมหลักสัปายะ 4 หมายถึง สิ่งที่เหมาะสมกัน สิ่งที่เกี่ยวข้อง ช่วยสนับสนุนในการบำเพ็ญภาวนาให้ ได้ผลดี ช่วยให้สมาธิตั้งมั่น ไม่เสื่อมถอย ได้แก่ 1) อาวาสสัปายะ (สบายการอยู่) โรงเรียนให้ความสนใจดูแลเกี่ยวกับแสงสว่าง ในห้องเรียนอยู่เสมอ และจะต้องมีอาคารที่ตั้งเหมาะสมและแข็งแรง ปลอดภัย โดยเอื้อต่อการจัดการศึกษา 2) อาหารสัปายะ (สบายการกิน) โรงเรียนได้จัดทำ ความสะอาดโรงอาหารให้มีความสะอาดถูกหลักอนามัยและได้รับการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ และจัดอาหารมีความสด สะอาด ปลอดภัย ถูกตามหลักโภชนาการ มีคุณค่าทางสารอาหารเพียงพอ 3) บุคคลสัปายะ (สบายการคบคน) โรงเรียนสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดสวัสดิการต่างๆ ที่ให้แก่ครู และนักเรียนอยู่เสมอ ตลอดถึง ครูให้ความดูแลและติดตามความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างใกล้ชิดโดยให้ความรักเมตตาและเอาใจใส่แก่นักเรียนอย่างทั่วถึง และสัปายะ มีปรากฏอยู่หลายแห่งได้แก่ คัมภีร์พระไตรปิฎก คัมภีร์อรรถกถา คัมภีร์วิสุทธิ มรรค และพจนานุกรมศาสนา ฉบับประมวลศัพท์และฉบับประมวลธรรม มีความหมาย ดังนี้ ความหมายคำว่า “สัปายะ” ที่ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎก 1) สัปายะ หมายถึง มีประโยชน์ ก่อให้เกิดความเจริญ (อง.ตัก.อ. (ไทย) 2/22/99.) 2) สัปายะ (แก่ความเป็นไปแห่งจิต) หมายถึง เป็นที่สบายและเป็นอุปการะแก่ การชักนำจิตเข้าสู่สมณะและวิปัสสนา (อง.นวก.อ. (ไทย) 3/1/285.) 4) ธรรมสัปายะ (สบายการเรียนรู้) โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา รวมถึงครูพูดให้กำลังใจเสริมแรงแก่นักเรียนที่สามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมาย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2554)

กลุ่มโรงเรียนศรีทักษิณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เป็นกลุ่มโรงเรียนที่มีความหลากหลายในบริบทและสภาพแวดล้อม การศึกษาแนวทางการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ของครูในกลุ่มโรงเรียนเหล่านี้จะช่วยให้เห็นภาพรวมของความท้าทายและโอกาสในการประยุกต์ใช้หลักสัปปายะ 4 ได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม การวิจัยนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสำรวจและวิเคราะห์แนวปฏิบัติของครูผู้สอนว่าได้มีการนำหลักสัปปายะ 4 ไปใช้ในการจัดบรรยากาศชั้นเรียนอย่างไรบ้าง มีรูปแบบหรือแนวทางใดที่ประสบความสำเร็จ หรือมีข้อจำกัดและอุปสรรคใดที่ต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนาต่อไป

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนอยู่ในกลุ่มโรงเรียนศรีทักษิณ จึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มโรงเรียนศรีทักษิณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนบูรณาการหลักสัปปายะ 4 ของครูกลุ่มโรงเรียนศรีทักษิณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มโรงเรียนศรีทักษิณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
2. เพื่อศึกษาวิธีพัฒนาการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปายะ 4 ของครูกลุ่มโรงเรียนศรีทักษิณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปายะ 4 ของครูกลุ่มโรงเรียนศรีทักษิณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีโดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ครูกลุ่มโรงเรียนศรีทักษิณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 54 คน และใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ครูกลุ่มโรงเรียนศรีทักษิณ จำนวน 4 คน และอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 3 คน โดยมีคุณสมบัติที่สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีประสบการณ์สอนไม่น้อยกว่า 5 ปี
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม มีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับแนวทางการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มโรงเรียนศรีทักษิณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จากวารสาร ตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือวิจัย 3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัย 4) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาความเหมาะสมของภาษาว่ามีความครอบคลุมหรือไม่ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index IOC) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปเพื่อจัดทำเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผลจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.5 - 1.00 5) นำแบบสอบถามที่

ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่เป้าหมาย จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.967 6) ปรับปรุงแก้ไข และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของครู ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มโรงเรียนศรีทักษิณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

3.2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างเพื่อศึกษาวิธีพัฒนาการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปายะ 4 ของครูกลุ่มโรงเรียนศรีทักษิณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์โดยใช้ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มโรงเรียนศรีทักษิณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สรุปผลดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มโรงเรียนศรีทักษิณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

สภาพปัจจุบันการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มโรงเรียนศรีทักษิณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1		N = 54 คน ระดับความเห็น			
		μ	σ	เห็นด้วย	ลำดับ
1	ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	4.41	0.53	มาก	2
2	ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและปฏิสัมพันธ์	4.18	0.75	มาก	4
3	ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการและสื่อการเรียนรู้	4.20	0.78	มาก	3
4	ด้านสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาและความรู้สึกปลอดภัย	4.49	0.52	มาก	1
ภาพรวม		4.32	0.52	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มโรงเรียนศรีทักษิณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาและความรู้สึกปลอดภัย ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการและสื่อการเรียนรู้ และด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและปฏิสัมพันธ์ ตามลำดับ

2. วิธีพัฒนาการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปายะ 4 ของครูกลุ่มโรงเรียนศรีทักษิณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เป็นการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักสัปปายะ

4 เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมาธิ ความสุข และการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่โดยบูรณาการเนื้อหาหลายวิชาร่วมกัน ผ่านกิจกรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติและการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนาทักษะทั้งด้านวิชาการ สังคม และอารมณ์ ให้เหมาะสมกับบริบทของศตวรรษที่ 21 มีดังนี้

2.1 อากาศสบาย สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม หมายถึง ครูต้องจัดห้องเรียนให้โปร่งโล่ง สะอาด มีพื้นที่กิจกรรมเป็นสัดส่วน เช่น มุมสงบ มุมสร้างสรรค์และจัดแสดงผลงานผู้เรียนเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ

2.2 โคจรสบาย การเคลื่อนไหวเหมาะสม หมายถึง ครูต้องจัดกิจกรรมเรียนรู้นอกห้อง เช่น เดินสำรวจธรรมชาติ/ชุมชน และเกมการเรียนรู้แบบเคลื่อนไหว เช่น สถานีความรู้ หรือ Walk Rally ใช้กิจกรรม Active Learning ที่ผู้เรียนได้ลุกขึ้นมาเคลื่อนไหว

2.3 เสนาสนสบาย เครื่องใช้เหมาะสม หมายถึง การใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ไอแพด หนังสือ เกมการศึกษา จัดโต๊ะเก้าอี้ให้นั่งสบายเหมาะสมกับสรีระ และใช้อุปกรณ์/เครื่องมือที่กระตุ้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

2.4 โภชนาสบาย อาหารเหมาะสม หมายถึง ครูสอนต้องมาการสอดแทรกกิจกรรมเกี่ยวกับโภชนาการ เช่น โครงการอาหารปลอดภัย จัดกิจกรรม “เรียนรู้ผ่านเมนูสุขภาพ” โดยให้ผู้เรียนวางแผนทำอาหาร และเชื่อมโยงกับวิทยาศาสตร์/คณิต/ภาษาและส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของอาหารที่ดีต่อสมอง

3. แนวทางการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปายะ 4 ของครูกลุ่มโรงเรียนศรีทักษิณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

3.1 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมและปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนตามหลักสัปปายะ 4 มีแนวทาง ดังนี้ 1) อากาศสบาย สถานที่เหมาะสม ครูต้องมีการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์ เช่น จัดโต๊ะเป็นกลุ่ม วงกลม หรือรูปตัวยู จัดมุมพูดคุย มุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อส่งเสริมการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ตกแต่งห้องเรียนด้วยข้อความสร้างแรงบันดาลใจที่ส่งเสริมคุณธรรม ความเคารพ และความเข้าใจซึ่งกันและกัน 2) โคจรสบาย การเคลื่อนไหวเหมาะสม ครูควรส่งเสริมกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่วมกัน เช่น กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมละลายพฤติกรรม ใช้กิจกรรมกลุ่มหมุนเวียน (Station Rotation) เพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมและการสื่อสารระหว่างกัน และเปิดโอกาสให้นักเรียนเคลื่อนที่ไปทำงานกับเพื่อนได้อย่างอิสระในช่วงกิจกรรมกลุ่ม 3) เสนาสนสบาย เครื่องใช้เหมาะสม ผู้บริหารและครูควรใช้สื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน เช่น กระดานความคิด (Mind Map) บอร์ดแชร์ไอเดีย หรือแผ่นความรู้ร่วม ควรจัดหาอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยน เช่น ไมโครโฟนพูดแชร์ความคิดเห็น (Talking Stick) และเตรียมอุปกรณ์กิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันแก้ปัญหา หรือทำโครงการร่วมกัน และ 4) โภชนาสบาย อาหารเหมาะสม ครูควรมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับโภชนาการที่ต้องอาศัยความร่วมมือ เช่น โครงการเมนูสุขภาพ หรือการทำอาหารร่วมกันในกลุ่ม ใช้การแบ่งปันอาหารว่าง หรือกิจกรรม “มือแห่งความเข้าใจ” เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และการให้เกียรติกันในชั้นเรียน และสร้างวัฒนธรรมการดูแลกัน เช่น ดูแลเพื่อนที่ไม่มีอาหาร หรือมีปัญหาสุขภาพ

3.2 การจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการและสื่อการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 4 มีแนวทาง ดังนี้ 1) อากาศสบาย สถานที่เหมาะสม ครูต้องจัดพื้นที่เรียนรู้ที่เงียบสงบ เหมาะกับการอ่าน คิดวิเคราะห์ และทำงานกลุ่มและจัดมุมวิชาการ เช่น มุมค้นคว้า มุมหนังสือ มุมสื่อการเรียนรู้และสภาพห้องเรียนสะอาด เป็นระเบียบ มีบรรยากาศที่ส่งเสริมสมาธิและความสนใจในการเรียนรู้ 2) โคจรสบาย การเคลื่อนไหวเหมาะสม ครูต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning เช่น การเรียนรู้แบบฐาน (Learning Stations) Walk

Rally Role Play อนุญาตให้ผู้เรียนเคลื่อนไหวไปยังแหล่งเรียนรู้ภายในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนอย่างอิสระ และใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเคลื่อนไหวเพื่อเรียนรู้ร่วมกัน 3) เสนาสนสัปปายะ เครื่องใช้เหมาะสม ครูต้องจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต โปรเจกเตอร์ กระดานอัจฉริยะ จัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งสื่อดิจิทัล หนังสือ แบบฝึก และสื่อสร้างสรรค์และมีอุปกรณ์เสริมเพื่อกระตุ้นการคิด เช่น บัตรคำ กระดานความคิด Mind Map แผนภาพ Graphic Organizer และ 4) โภชนสัปปายะ อาหารเหมาะสม ครูต้องมีการเชื่อมโยงเนื้อหาวิชากับโภชนาการ เช่น สอนคณิตศาสตร์ผ่านสูตรโภชนาการ หรือการคำนวณแคลอรี จัดกิจกรรมบูรณาการ เช่น โครงการอาหารเพื่อสุขภาพ ซึ่งส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และทักษะชีวิตและส่งเสริมการเรียนรู้แบบลงมือทำ เช่น การวางแผนเมนูสุขภาพร่วมกันในชั้นเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มโรงเรียนศรีทักษิณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาและความรู้สึกปลอดภัย ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการและสื่อการเรียนรู้ และด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและปฏิสัมพันธ์ ตามลำดับ การที่สภาพปัจจุบันการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มโรงเรียนศรีทักษิณในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สามารถอธิบายได้ว่า ครูและผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีความตื่นตัวและให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 เช่น Active Learning และอาจเป็นผลมาจากการที่ครูได้รับการอบรมหรือมีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่เข้มแข็งทำให้สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการจัดบรรยากาศชั้นเรียนได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์พรรณ ทองกิ่ง (2563) ที่พบว่า ครูต้องปรับบทบาทเป็น"โค้ช หรือผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ค้นพบด้วยตนเอง โดยใช้แนวทางการเรียนการสอนแบบ "Teach Less, Learn More" และยึดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงโดยมีครูช่วยแนะนำและช่วยออกแบบกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของอรรณ ไชยชาญ (2563) พบว่า ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เมื่อพิจารณาตามความต้องการจำเป็น พบว่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 มากที่สุด โดยเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยดังนี้: ด้านทักษะการจัดการเรียนการสอน, ทักษะความเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม, ทักษะด้านคอมพิวเตอร์, ทักษะการพัฒนาหลักสูตรและรายวิชา, ทักษะด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนและทักษะด้านการจัดการชั้นเรียนเพื่อการสร้างบรรยากาศเชิงบวก และสอดคล้องกับงานวิจัยของดารารวรรณ ร่องเมือง (2562) พบว่า การรับรู้บรรยากาศการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยรวมคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลต่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาวិธีการพัฒนากิจการบรรณการการเรียนรู้ในชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปายะ 4 ของครูกลุ่มโรงเรียนศรีทักษิณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ประกอบด้วย 1) ด้านสังคมและปฏิสัมพันธ์ เน้นสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง 2) ด้านวิชาการและสื่อการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใช้สื่อหลากหลายเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์และให้ข้อมูลป้อนกลับเชิงบวก 3) ด้านการบูรณาการหลักสัปปายะ 4 เน้นจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งทางกายภาพและจิตใจ ได้แก่ สถานที่ อาหาร กัลยาณมิตร และอิริยาบถ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างสมบูรณ์แบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวินาชา อับดุลเลาะ และวุฒิชัย เนียมเทศ (2562) ที่พบว่า สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แบ่งออกได้ เป็น 2 องค์ประกอบด้วยกัน คือ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางด้านกายภาพและทางด้านจิตวิทยา กล่าวคือ ด้านกายภาพทั้งภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ควรจัดให้มีความเหมาะสมเอื้อต่อการ เรียนรู้ ส่วนด้านจิตวิทยานั้น ควรสร้างสภาพแวดล้อมในการส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดี ความรู้สึกที่ดีให้เกิดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนมีแรงบันดาลใจและมีความรู้สึกที่ดีจนนำไปสู่การเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพจากแนวปฏิบัติดังกล่าวผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทาง ในการประยุกต์ใช้ได้กับบริบทสถานศึกษาของตนเอง เพื่อร่วมกันส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และ มีประสิทธิภาพเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป สอดคล้องกับ Indriyanto B. (2003) ที่พบว่า ในระหว่างตัวแปรบ้านและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียน เพราะผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สูงขึ้น เมื่อเทียบกับแหล่งชุมชนใดก็ตามที่ได้รับการร่วมมือจากบ้านและชุมชนน้อย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็มีแนวโน้มต่ำลง และสอดคล้องกับแนวคิดของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต) (2553) ที่กล่าวว่า หลักธรรมสัปปายะ 7 เป็นสิ่งที่เหมือนกัน สิ่งที่เกื้อกูล ช่วยสนับสนุนในการบำเพ็ญภาวนาให้ ได้ผลดี ช่วยให้สมาธิตั้งมั่น ไม่เสื่อมถอย ได้แก่ 1) อาวาสสัปปายะ ที่อยู่ซึ่งเหมาะสม เช่น ไม่พลุกพล่านจอแจ 2) โจรสัปปายะ ที่หาอาหาร ที่เที่ยวบิณฑบาตที่เหมาะสม เช่น มีหมู่บ้านหรือ ชุมชนที่มีอาหารบริบูรณ์อยู่ไม่ไกลไม่ไกลเกินไป 3) ภัตสัปปายะ การพุดคุยที่เหมาะสม เช่น พุดคุยเล่าขานกันแต่พอประมาณ 4) บุคคลสัปปายะ บุคคลที่ถูกกันเหมาะสม เช่น มีท่านผู้ทรงคุณธรรม ทรงภูมิ ปัญญาเป็นที่ปรึกษาเหมาะใจ 5) โภชนสัปปายะ อาหารที่เหมาะสม เช่น ถูกกับร่างกาย เกื้อกูลต่อสุขภาพ ฉ้นไม่ยาก - 6) อุตสัปปายะ ดินฟ้าอากาศธรรมชาติแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น ไม่หนาว เกินไป ไม่ร้อนเกินไป เป็นต้น 7) อิริยาบถสัปปายะ อิริยาบถที่เหมาะสม เช่น บางคนถูกกับกิจกรรม บางคน ถูกกับนั่ง ตลอดจนมีการเคลื่อนไหวที่พอดี

3. การเสนอแนวทางการจัดบรรณการการเรียนรู้ในชั้นเรียนศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปายะ 4 ของครูกลุ่มโรงเรียนศรีทักษิณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ประกอบด้วย 1) ด้านสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาและความรู้สึกปลอดภัย (บุคคลสัปปายะ) เน้นสร้างความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร สื่อสารเชิงบวก และยอมรับความแตกต่าง 2) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (อาวาสสัปปายะและโภชนสัปปายะ) เน้นจัดพื้นที่เรียนรู้ให้เหมาะสมเพื่อส่งเสริมสมาธิ ควบคู่กับการดูแลโภชนาการ และ 3) ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการและสื่อการเรียนรู้ (ธรรมสัปปายะ) เน้นถ่ายทอดความรู้คู่คุณธรรม และใช้สื่อหลากหลายเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ ทั้งนี้ เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ที่ยั่งยืน จากการศึกษาสภาพแวดล้อมทางสังคมและวิชาการในชั้นเรียนถูกออกแบบให้เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้และกิจกรรมที่ส่งเสริมความร่วมมือ การสื่อสาร และการเคลื่อนไหวอย่างเหมาะสม พร้อมจัดหา

เครื่องมือและสื่อที่ทันสมัย รวมทั้งเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับโภชนาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและความคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนอย่างครบถ้วนและมีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ Giulio (2025) ที่พบว่า การจัดการห้องเรียนเป็นการจัดสถานที่ให้ทุกคนมีการเรียนการสอน สื่อสารกัน ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้และให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกสนาน ทั้งผู้เรียนและผู้สอนมีความปลอดภัย ครูผู้สอนต้องค้นหาวิธีการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนเพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้เรียน ดังนั้น การจัดการชั้นเรียนที่ดี ต้องจัดการทั้งด้านวิชาการและให้ความสำคัญกับการตอบสนองความต้องการ ขั้นพื้นฐานของมนุษย์มากกว่าผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ คือการอยู่ร่วมกันในสังคม ให้ความสนใจผู้เรียน เข้าใจธรรมชาติซึ่งแต่ละบุคคลมีนิสัยแตกต่างกัน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน และสอดคล้องกับการวิจัยของพระมหาชวลิต โฆสขโว (โฆควรากร), พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิริปัญโญ และระวีง เรื่องสังข์ (2565) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามหลักพุทธบริหารการศึกษา สำหรับวัดในจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วยหลักสัปปายะ คือ 1) อาวาสสัปปายะ แหล่งเรียนรู้ควรดูแลความสะอาดและความเป็นระเบียบ 2) โคจรสัปปายะ ควรมีแผนผังของสถานที่ให้ชัดเจน 3) ภัตตสัปปายะ ผู้ดำเนินการให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถพูดให้ผู้เรียนทำกิจกรรมร่วมกัน 4) ปุคคสัปปายะ ผู้กำหนดนโยบายผลักดันกิจกรรมให้ขับเคลื่อน 5) โภชนสัปปายะ มีอาหารที่มีความสะอาดมีคุณภาพและเกื้อกูลต่อสุขภาพ 6) อุตสัปปายะ สภาพแวดล้อมมีอุณหภูมิพอเหมาะและสร้างบรรยากาศในการปฏิบัติกิจกรรมได้นาน และ 7) อิริยาบถสัปปายะ การจัดกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวเกิดความสมดุลของร่างกาย

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ แนวการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปายะ 4 ของครูกลุ่มโรงเรียนศรีทักษิณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อธิบายได้ว่า

S: ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและปฏิสัมพันธ์ (Social environment and interaction) หมายถึง เป็นการสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจ เคารพ และเกื้อกูลระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง โดยเน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมความร่วมมือ การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ และการมีส่วนร่วมของทุกคนในชั้นเรียน พร้อมจัดพื้นที่ให้ปลอดภัยและเป็นมิตร เพื่อให้ห้องเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่อบอุ่นและยั่งยืน

A: ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการและสื่อการเรียนรู้ (Academic environment and learning media) หมายถึง มุ่งเน้นการสร้างพื้นที่และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพและมีความหมาย โดยออกแบบกิจกรรมและเนื้อหาให้เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ใช้สื่อหลากหลาย และส่งเสริมการคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์พร้อมทั้งมีบุคคลแวดล้อมที่เป็นแบบอย่างทางวิชาการ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 อย่างรอบด้านและยั่งยืน

P: ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical environment management) หมายถึง เน้นการสร้างพื้นที่เรียนที่ปลอดภัย สะอาด และเหมาะสมต่อการเรียนรู้ทั้งรายบุคคลและกลุ่ม โดยออกแบบห้องเรียนให้ยืดหยุ่น รองรับกิจกรรมหลากหลาย และใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ พร้อมส่งเสริมบรรยากาศที่สงบ เป็นมิตร และกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้เรียนมีสมาธิและแรงจูงใจในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

l: ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาและความรู้สึกปลอดภัย (In terms of psychological environment and sense of security) หมายถึง มุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น เป็นธรรมชาติ และเคารพความแตกต่างของผู้เรียนโดยครูเป็นผู้รับฟังที่ดี ใช้การสื่อสารเชิงบวก และส่งเสริมความมั่นใจในการแสดงออกทางความคิดพร้อมสร้างความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจและเกื้อกูล เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัยทั้งทางอารมณ์และจิตใจในการเรียนรู้อย่างแท้จริง สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพที่ 1 อธิบายเพิ่มเติมว่า

แนวทางการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปายะ 4 ของครูกลุ่มโรงเรียนศรีทักษิณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เป็นแนวคิดและกรอบปฏิบัติที่มุ่งเน้นการสร้างสมดุลและความเหมาะสมใน 4 ด้านสำคัญของการดำรงชีวิตและการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมสุขภาพกายและใจ รวมถึงบรรยากาศที่ดีในการพัฒนาตนเองและการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยองค์ความรู้หลักประกอบด้วย

1. อวาสสัปปายะ สถานที่ที่เหมาะสม หมายถึง ควรการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สะอาด ปลอดภัย และเอื้อต่อความสบายใจ ทั้งในบ้าน ห้องเรียน หรือสถานที่ทำงาน สภาพแวดล้อมควรได้รับการดูแลอย่างดี มีการจัดวางที่เป็นระเบียบ ลดสิ่งรบกวน และสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมสมาธิ การเรียนรู้ และการพักผ่อนอย่างแท้จริง

2. โคจรสัปปายะ การเคลื่อนไหวเหมาะสม หมายถึง ควรให้มีการเคลื่อนไหวหรือกิจกรรมที่เหมาะสมกับความต้องการของร่างกายและจิตใจ ไม่มากหรือน้อยเกินไป เพื่อรักษาความสมดุลระหว่างการทำงานกับการพักผ่อน การออกกำลังกาย การเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน รวมถึงการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพกายและจิตใจอย่างเหมาะสมและปลอดภัย

3. เสนาสนสัปปายะ เครื่องนุ่งห่มและเครื่องใช้เหมาะสม หมายถึง ควรเน้นการเลือกใช้เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ เครื่องใช้ และสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัวที่เหมาะสม สะอาด ถูกสุขลักษณะ และเอื้อต่อความสะดวกสบาย รวมถึงการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสวยงามในสิ่งของที่ใช้ เพื่อสร้างความรู้สึที่ดีและความมั่นใจในตนเอง

4. โภชนสัปปายะ อาหารและโภชนาการเหมาะสม หมายถึง ควรการเลือกบริโภคอาหารและเครื่องดื่มที่ถูกสุขลักษณะ มีคุณค่าทางโภชนาการ และเหมาะสมกับความต้องการของร่างกาย เพื่อเสริมสร้างสุขภาพที่ดีและพลังงานสำหรับการดำเนินชีวิตอย่างเต็มที่ รวมถึงการมีนิสัยรับประทานอาหารอย่างถูกเวลาและในปริมาณที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำผลการวิจัยด้าน สภาพแวดล้อมทางสังคมและปฏิสัมพันธ์ ไปใช้โดยการสร้างนโยบายที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างจริงจัง จัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอน

1.2 ควรนำผลการวิจัยด้าน สภาพแวดล้อมทางสังคมและปฏิสัมพันธ์ ไปใช้โดยการสร้างนโยบายที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างจริงจัง จัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนในชั้นเรียนที่จัดบรรยากาศตามหลักสัปปายะ 4 เพื่อประเมินผลกระทบเชิงรูปธรรมว่าการจัดสภาพแวดล้อมดังกล่าวมีผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนของนักเรียนอย่างไร

2.2 ควรศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักสัปปายะ 4 ของครูในโรงเรียนเพื่อทำความเข้าใจถึงอุปสรรคและปัจจัยสนับสนุนที่ช่วยให้ครูสามารถนำหลักการนี้ไปใช้ในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.3 ควรศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองและนักเรียนต่อการจัดบรรยากาศการเรียนรู้อยู่ตามหลักสัปปายะ 4 เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง และนำมาใช้ในการปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานให้ตรงกับความต้องการของทุกฝ่าย

เอกสารอ้างอิง

- กรอบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. (2568). การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Learning). แหล่งที่มา <http://www.p21.org/our-work/p21-framework> สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2568.
- ดาราวรรณ รองเมือง. (2562). บรรยายการศึกษาการเรียนรู้ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. พยาบาลพระปกเกล้า.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2553). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2554). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพมหานคร: สนิทสันติวัฒนธรรม.
- พระมหาขลิต โสขโว (โกศวรรการ), พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิติปัญโญ และระวีง เรื่องสังข์. (2565). แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามหลักพุทธบริหารการศึกษา สำหรับวัดในจังหวัดปทุมธานี. วารสาร ครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 9(1), 115–128.
- พิมพ์พรรณ ทองกิจ. (2563). บทบาทครูกับการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในศตวรรษที่ 21. ศึกษาสาส์น สาร, 4(1), 50.
- วีณา อับดุลเลาะและวุฒิชัย เนียมเทศ. (2562). การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 7(2), 227-228.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- อรรณ ไชยชาญ. (2563). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ จำเป็นสำหรับครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออก. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Giulio, R. C. (2025). Positive Classrooms with Dr. Bob. From http://www.Digiulio.comClassMgt/_The_Matrix Retrieved April 27, 2025.
- Indriyanto, B. (2003) The Relative Contribution of Home and Community Resourcesto Primary Student Achievement in Indonesia. Dissertation. State University of New York at Albany.